

Πρώτο πλάνο

Η εβραϊκή συνοικία της Ρόδου πριν από τον πόλεμο

Ομάδα νεαρών δισωθέντων Εβραίων της Ρόδου στην Ιταλία λίγους μήνες μετά την απελευθέρωσή τους. Τρίτος από αριστερά ο Βίκτορ Χασσόν

«Ζύγισα 27 κιλά, έφαγα 40 λίτρα σούπια»

Ο Βίκτορ Χασσόν, ένας από τους τελευταίους επιζώντες του Ολοκαυτώματος των Εβραίων της Ρόδου, αφηγείται όσα έζησε στο Αουσβιτς, 75 χρόνια μετά

ΤΟΥ ΓΙΩΡΓΟΥ ΖΑΧΑΡΙΑΔΗ

«Όταν μπήκαν οι Αμερικανοί στο στρατόπεδο, οι γερμανοί στρατιώτες είχαν εξαφανιστεί. Κάποιοι κρατούμενοι αποτόλμισαν και βγήκαν από τα παραπήγματα. Εγώ είμαι ξαπλωμένος στο χώμα. Δεν μπορώ να σταθώ στα πόδια μου από την εξάντληση. Με ξαπλώνουν σ' ένα φορείο και με μεταφέρουν σε κτίριο όπου βρίσκονται άλλοι άρρωστοι πάνω σε άχυρα!.. Θέλω να μου κάνουν ενέσεις, αλλά αρνούνται. Ζυγίζω μόλις 27 κιλά!.. Εφαγα σαράντα λίτρα σούπια την πρώτη μέρα...».

Ετσι διηγείται σήμερα ο 92χρονος Βίκτορ Χασσόν το τέλος του μαρτυρίου του και τον δραματικό αφανισμό της οικογένειάς του και των εκατοντάδων συμπολιτών από το νησί, που βρήκαν τραγικό θάνατο στα κρεματόρια του Αουσβιτς. Ο Βίκτορ Χασσόν είναι ένας από τους τρεις τελευταίους επιζώντες Εβραίους της Ρόδου που υπέστη απίστευτα βασανιστήρια, αλλά κατόρθωσε να γλιτώσει και σήμερα θυμάται και πάλι, 75 χρόνια μετά τον ξεριζωμό των ομοθρήσκων του.

«Ήταν καλοκαίρι του 1944 και στη Ρόδο άρχισαν οι υποψίες ότι κάτι κακό θα μας έβρισκε» λέει ο Βίκτορ. «Ο μεγαλύτερος αδελφός μου, ο Ρουμπέν, μαζί μ' έναν μουσουλμάνο και δύο ιταλούς αξιωματικούς κατόρθωσαν να δραπετεύσουν με μια βάρκα και να φτάσουν στα τουρκικά παράλια. Από εκεί πήγε στην Αίγυπτο και κατετάγη στο Ελληνικό Πολεμικό Ναυτικό».

Στις 18 Ιουλίου οι Γερμανοί εκδίδουν διαταγή και καλούν όλους τους άνδρες Εβραίους, από 16 χρονών και άνω, να παρουσιαστούν στο κτίριο της Αεροπορίας (σημερινή Τουριστική Σχολή), ενώ την επομένη καλούνται να παρουσιαστούν και οι γυναίκες με τα μικρά παιδιά! Οι γυναίκες ήταν υποχρεωμένες να προσκομίσουν όλα τα χρυσαφικά και χρήματα, με ποινή θανάτου για όσες προσπαθούσαν να τα κρύψουν (είχαν συγκεντρωθεί εννέα βαλίτσες με διαμάντια, χρυσαφικά και κοσμήματα, τα οποία δύο αξιωματικοί των SS μετέφεραν στην Αθήνα και ο εκεί διοικητής τα πούλησε σε κομμωματοπώλη της πόλης).

Ο τότε τούρκος πρόξενος της Ρόδου Σελακετίν Ουλκουμέν κατόρθωσε να σώσει 42 Εβραίους, με το αιτιολογικό ότι είχαν τουρκική υπηκοότητα και η Τουρκία δεν μετείχε στον πό-

λεμο. Από τους 42 σήμερα ζει στη Ρόδο μόνο η Ρίτα Σοριάνο, που τότε ήταν μόλις δύο χρονών!..

ΤΟ ΤΑΞΙΔΙ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΘΑΝΑΤΟ. «Μαζί με τη μητέρα μου Εστρέα, τη γιαγιά Μπουλισιά, τις αδελφές μου Ελσα και Ρόζα και τον αδελφό μου Ζοζέφ βρεθήκαμε όλοι εκεί. Μείναμε τρεις μέρες. Και στις 23 Ιουλίου ξεκινάμε για το μεγάλο ταξίδι που για τους περισσότερους ήταν χωρίς επιστροφή» διηγείται ο Βίκτορ.

Στο λιμάνι, τους 1.600 Εβραίους περίμεναν τρία παμπάλια φορτηγά πλοία. Κυριολεκτικά στοιβαγμένοι σαν ζώα μέσα στα πλοία, ξεκινούν για την Κω, όπου εκεί επιβιβάζονται άλλοι 50 Εβραίοι, ενώ ένα πλοίο περνά και από τη Λέρο για να παραλάβει τον μοναδικό Εβραίο του νησιού!

Τα πλοία φτάνουν στον Πειραιά. Οι Γερμανοί φορτώνουν τους Εβραίους σε καμιόνια και τους μεταφέρουν σε στρατόπεδα στο Χαϊδάρει. «Στον δρόμο συναντούμε Έλληνες που μας ρίχνουν στα κλεφτά τρόφια» θυμάται ο Βίκτορ.

Στις 3 Αυγούστου οι 1.650 Εβραίοι της Ρόδου και της Κω μεταφέρονται στον σιδηροδρομικό σταθμό Αθηνών και ξεκινά το ταξίδι για το Αουσβιτς. «Είμαστε 60 άτομα στοιβαγμένα σε ένα βαγόνι για ζώα. Το τρένο ξεκινά και κάποια στιγμή σταματά στη Λάρισα». Ανοίγει η πόρτα και ο Βίκτορ βγαίνει μ' έναν κουβά για να φέρει νερό. Σκέφτεται για μια στιγμή να δραπετεύσει προς τα χωράφια, όμως δεν θέλει να αφήσει τη μητέρα και τ' αδελφία του. «Ήταν τόσο διψασμένος εκείνος ο κόσμος μέσα στο βαγόνι, που όρμησαν στον κουβά, τον οποίο αναποδογύρισαν, με αποτέλεσμα να μην πει κανένας νερό!». Το ταξίδι κράτησε 13 μέρες. Στη διάρκεια του πέθαναν περίπου 100 άτομα και οι Γερμανοί πετούσαν τα πτώματά τους στα χωράφια.

Ο Βίκτορ Χασσόν όπως είναι σήμερα

Εφτάσαν στο Αουσβιτς στις 16 Αυγούστου. Οι Γερμανοί τους χωρίζουν σε τρεις σειρές. Στην πρώτη σειρά οι άνδρες νεαρής ηλικίας, στη δεύτερη οι νέες γυναίκες που δεν έχουν παιδιά και στην τρίτη και πολυπληθέστερη οι γυναίκες με παιδιά, οι γέροι και οι άρρωστοι. Όλοι της τρίτης σειράς οδηγούνται κατευθείαν στα κρεματόρια. Ήταν η τελευταία φορά που αντίκρισε ο Βίκτορ τη μητέρα και τους συγγενείς του.

Στο στρατόπεδο ο Βίκτορ έκανε διάφορες δουλειές για να επιβιώσει. Άλλοτε μεταφέρει οικοδομικά υλικά, άλλοτε πατάτες, άλλοτε μεταφέρει πεθαμένους. «Σκέφτηκα μια φορά να κλέψω μερικές πατάτες, αλλά εάν με έπιαναν, δεν θα γλίτωνα την εκτέλεση» λέει.

Κάποια μέρα ο Βίκτορ αντικρίζει μια κοπέλα πίσω από τα συρματοπλέγματα. Είναι η αδελφή του, η Ελσα! Με κίνδυνο της ζωής του την πλησιάζει και της πετίζει ένα κομμάτι ψωμί. Η Ελσα τελικά έζησε και μετά τον πόλεμο βρέθηκε στη Σουηδία για ν' αντιμισθώσει τα προβλήματα υγείας που είχε από τις κακουχίες...

ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ. Τον Ιανουάριο του 1945 ξεκινά μαζί με άλλους 40.000 κρατούμενους ένα ταξίδι με τα πόδια προς το Μαουτχάουζεν. «Όποιος δεν μπορούσε να βαδίσει, τον εκτελούσαν. Τελικά φτάσαμε εκεί περίπου 5.000... Νέα μαρτύρια κι εκεί. Μια μέρα που πήγαμε στη δουλειά είδα στις ρίζες μιας μηλιάς, αλλά εάν με έβλεπε ο γκεστοπαπής, θα με εκτελούσε» θυμάται ο Βίκτορ. Στις 5 Μαΐου του 1945 οι Αμερικανοί μπήκαν στο στρατόπεδο. «Θυμάμαι ότι από έναν κρατούμενο Γερμανό της Βέρμαχτ, που ήταν στα χέρια των Αμερικανών, πήρα τα άβρυλα. Μου έφεταν λίγο μεγάλα, αλλά τα φάραγα μέχρι που επέστρεψα στη Ρόδο...».

Από τους 1.650 Εβραίους της Ρόδου και της Κω κατόρθωσαν να σωθούν μόνο 150 (120 γυναίκες, 30 άνδρες). Σήμερα ο Βίκτορ Χασσόν με την οικογένειά του ζουν στις Βρυξέλλες και κάθε Αύγουστο μαζί με τη σύζυγο, τα παιδιά και τα εγγόνια του περνούν τις διακοπές τους στη γενεατεριά του Ρόδο.

Η Ισραηλιτική Κοινότητα Ρόδου, στο πλαίσιο της συμπλήρωσης 75 χρόνων από το Ολοκαύτωμα των Εβραίων του νησιού, οργανώνει τις μέρες αυτές μια σειρά εκδηλώσεων.